

Cours de tibétain - groupe lecture - leçon 44

Le 26 novembre 2024

Extrait de texte, traduction française

L'extrait de texte de cette leçon est la suite de la réponse à la question : “En quoi la production interdépendante extérieure dépend-elle de conditions ?”

ཀྲེན་འདི་རྣམས་མེད་པར་ས་བོན་ལས་སྤྱ་གུ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་གྱི། ཉམ་ཕྱི་རོལ་གྱི་སའི་ཁམས་མ་
ཚང་བ་མེད་པར་གྱུར་ལ་དེ་བཞིན་དུ་ཚུ་དང་། མེ་དང་། ལྷུང་དང་། ཉམ་མཁའ་དང་། དུས་ཀྱང་མ་ཚང་བ་མེད་
པར་གྱུར་ཏེ། ཐམས་ཅད་འདུས་པ་ལས་ས་བོན་འགགས་པ་ན་དེ་ལས་སྤྱ་གུ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །

Sans ces conditions, la graine ne manifestera pas de germe. Mais lorsque l'élément terre extérieur ne fait pas défaut et que, de même, l'eau, le feu, l'air, l'espace et le temps ne manquent pas མ་ཚང་བ་མེད་པ་, il résulte de toutes ces conditions réunies འདུས་པ་ que lorsque la graine cesse འགགས་པ་ d'exister en tant que telle, le germe émerge.

Voici une traduction littérale par section pour le passage tibétain :

ཀྲེན་འདི་རྣམས་མེད་པར་ས་བོན་ལས་སྤྱ་གུ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་གྱི།

« Sans ces conditions, il n'est pas possible que le bourgeon se manifeste à partir de la graine. »

ཉམ་ཕྱི་རོལ་གྱི་སའི་ཁམས་མ་ཚང་བ་མེད་པར་གྱུར་ལ།

« Si l'élément terre extérieur est incomplet, »

དེ་བཞིན་དུ་ཚུ་དང་། མེ་དང་། ལྷུང་དང་། ཉམ་མཁའ་དང་། དུས་ཀྱང་མ་ཚང་བ་མེད་པར་གྱུར།

« De même, si l'eau, le feu, le vent, l'espace et le temps sont également incomplets, »

ཐམས་ཅད་འདུས་པ་ལས་ས་བོན་འགགས་པ་ན་དེ་ལས་སྤྱ་གུ་མངོན་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ།

« Lorsque tous ces éléments se rassemblent et que la graine est obstruée, alors le bourgeon se manifestera à partir de cela. »

Exercice de lecture

La méthode de travail :

- s'entraîner à épeler
- ensuite s'entraîner à lire
- repérer les particules, les mots favoris et éléments connus du texte.
- repérer la structure du texte constituée de segments (mots et groupe de mots).

རྒྱུ་གུ་མངོན་པར་འགྲུབ་
པར་མི་འགྱུར་གྱི། བླ་མ་སྤྱི་རོལ་གྱི་སའི་ཁམས་མ་ཚང་བ་མེད་
པར་གྱུར་ལ་དེ་བཞིན་དུ་ཚུ་དང་། མེ་དང་། རྒྱུ་དང་། བླ་
མ་ཁམས་དང་། དུས་ཀྱང་མ་ཚང་བ་མེད་པར་གྱུར་ཏེ། ཐམས་ཅད་
འདུས་པ་ལས་ས་བོན་འགགས་པ་ན་དེ་ལས་རྒྱ་གུ་མངོན་པར་
འགྲུབ་པར་འགྱུར་རོ། །

Repère des particules

[རྒྱུ་གུ་+མངོན་+པར་] [མེད་པར་+མེད་] [ས་བོན་+འགགས་] [རྒྱ་གུ་-མངོན་པར་
འགྲུབ་པར་] [མི་+འགྱུར་+གྱི།] [བླ་མ་སྤྱི་རོལ་+གྱི་+ས་+འི་+ཁམས་] [མ་
+ཚང་བ་+མེད་པར་གྱུར་+ལ་] [དེ་བཞིན་དུ་] [ཚུ་+དང་།] [མེ་+དང་།] [རྒྱུ་
+དང་།] [བླ་མ་ཁམས་+དང་།] [དུས་+ཀྱང་།] [མ་ཚང་བ་+མེད་པར་གྱུར་+ཏེ།]
[ཐམས་ཅད་-འདུས་པ་+ལས་] [ས་བོན་-འགགས་པ་+ན་] [དེ་+ལས་] [རྒྱ་
གུ་-མངོན་པར་འགྲུབ་པར་འགྱུར་+རོ།]

Analyse grammaticale

Particule	Fonction grammaticale	Explication
འདི་	Démonstratif	Indique « ceci » ou « ces » (proche).
རྣམས་	Pluriel	Marque le pluriel, ici associé à « conditions » (རྒྱན་).
མེད་པར་	Forme négative adverbiale	Forme adverbiale dérivée de « ne pas avoir » (མེད་པ་).
ལས་	Ablatif	Indique la provenance ou l'origine.
མངོན་པར་	Adverbe	Indique la manifestation ou l'apparition.
འགྲུབ་པར་	Adverbe	Indique l'accomplissement ou la réalisation.
མི་	Négation	Particule de négation.
ཕྱི་	Génitif	Relie des termes, indiquant la possession ou une relation étroite.
སའི་	Cas génitif	Génitif avec « terre », pour indiquer une qualité ou une appartenance.
མ་ཚང་བ	Négation	Indique « incomplet » ou « insuffisant ».
བཞིན་	Adverbe	Introduit une comparaison ou une conformité (« de même »).
ཏུ་	Datif	Indique une direction ou une destination d'action ou de qualité.
དང་	Conjonction	Utilisé pour lister des éléments (équivalent de « et »).
ཟུང་	Conjonction ou particule emphatique	Ajoute une emphase ou une continuité dans une énumération.
ཏེ་	Particule d'enchaînement	Indique une conséquence ou une continuité logique.
ན་	Locatif ou conditionnel	Introduit une condition ou un lieu où une action se produit.
མོ་	Particule finale	Marque la conclusion ou l'assertion d'une phrase (souvent emphatique).

Vocabulaire

ཚུན་	Condition(s)
འདི་	Ceci, ces
རྣམས་	Pluriel (marque le pluriel)
མེད་པ་	Absence, inexistence
ས་	Terre, sol, lieu
ས་བོན་	Graine
ལས་	De, depuis (origine, source)
ལྷ་ལྷ་	Bourgeon, pousse
མངོན་པ་	Manifester, apparaître
འགྲུབ་པ་	Accomplir, se réaliser
མི་	Négation
འགྱུར་	Devenir, se transformer
ལྱི་	De, appartenant à (marque le génitif)
ནམ་	Ciel, espace
སྤྱི་ལོ་	Extérieur, au-delà
ཁས་ས་	Élément, nature
མ་ཚང་བ་	Incomplet, insuffisant
བཞིན་	Semblable, de même
ལྷ་	Eau
མེ་	Feu
རླུང་	Vent
ནམ་མཁའ་	Espace
རྒྱུ་	Temps
ལྷང་	Aussi, également
ཏེ་	Alors, donc

འདུས་པ་	Rassembler, agrégation
འགགས་པ་	Obstruer, bloquer
ན་	Lorsque, si (condition)
དེ་	Cela
ལས་	De, par
ཨ་	Particule finale